

Warszawa, 12.05.2021r.

Michał Karliński, dr hab. n. med.

Instytut Psychiatrii i Neurologii

II Klinika Neurologiczna

Ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lekarza Marcina Wiącka

pt.: „Okolozabiegowe wartości ciśnienia tętniczego a wyniki leczenia udaru niedokrwienego mózgu metodą trombektomii mechanicznej.”

Problem badawczy

Pomimo postępu jaki dokonał się w zakresie prewencji pierwotnej, leczenia ostrej fazy choroby oraz rehabilitacji, udar mózgu pozostaje jedną z wiodących przyczyn zgonów i niepełności. Udar mózgu w zdecydowanej większości przypadków ma charakter niedokrwieny. Złotym standardem leczenia tej jednostki chorobowej jest od dwóch dekad dożylne leczenie trombolityczne, do którego przed kilku laty dołączyła trombektomia mechaniczna. W świetle aktualnej wiedzy trombektomia jest najskuteczniejszą metodą poprawiającą rokowanie po udarze niedokrwienym mózgu powstającym w wyniku zamknięcia lub krytycznego zwężenia jednej z dużych tętnic wewnątrzczaszkowych. W Polsce upowszechniana jest na szerszą skalę od 2019r. w mechanizmie programu pilotażowego finansowanego przez NFZ. Istotnym aspektem tej metody jest brak pełnej zgodności pomiędzy dobrym efektem radiologicznym (przywrócenie przepływu przez zamknięte naczynie) a efektem klinicznym (utrzymanie dotychczasowej samodzielności pacjenta).

Dlatego nieustannie prowadzone są prace badawcze mające na celu zoptymalizowanie selekcji pacjentów oraz zidentyfikowanie modyfikowalnych czynników ryzyka niekorzystnego efektu trombektomii mechanicznej. Jednym z takich czynników jest okolozabiegowa kontrola ciśnienia tętniczego krwi.

W tym kontekście podjęty przez Kandydata temat należy uznać za ważny poznawczo oraz jednocześnie istotny klinicznie. Szczegółowa i wszechstronna analiza zależności

między okołozabiegowymi wartościami ciśnienia tętniczego krwi i ich zmianami a skutecznością i bezpieczeństwem trombektomii wykonywanej przy pomocy nieodczepialnego stentu wnosi nowe elementy do aktualnej wiedzy medycznej. Pozwala również na formułowanie wniosków specyficznych dla populacji polskiej oraz funkcjonowania polskiego systemu ochrony zdrowia.

Strona formalna rozprawy

Przedstawiona do oceny rozprawa została wykonana w Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego pod kierunkiem Prof. dr hab. n. med. Haliny Bartosik-Psujek. Ma typowy układ i zawiera wszystkie wymagane części. Liczy 134 strony, jest podzielona na 12 rozdziałów, zawiera 7 rycin, 52 tabele oraz 185 pozycji piśmiennictwa.

W tekście można zauważyć pojedyncze drobne błędy literowe lub redakcyjne, przesunięcie wierszy w niektórych tabelach względem pierwszej kolumny oraz niepełne ujednoczenie liczby miejsc po przecinku w odniesieniu do raportowanych wartości procentowych.

Strona merytoryczna rozprawy

Wstęp został podzielony na 5 podrozdziałów, w których Kandydat omówił definicję i epidemiologię udaru mózgu, rozwój trombektomii mechanicznej oraz czynniki wpływające na uzyskiwany efekt terapeutyczny ze szczególnym uwzględnieniem roli ciśnienia tętniczego krwi. Uwagę w tej części rozprawy zwraca:

1. Brak odniesienia do publikowanych przez NFZ danych dotyczących liczby hospitalizacji z powodu udaru mózgu w Polsce. Warto przytoczyć te dane, jako najbardziej aktualne i najbardziej zbliżone do stanu faktycznego.
2. Uprozczone omówienie kryteriów kwalifikacji do trombektomii mechanicznej przyjętych w badaniu DAWN. Warto zaznaczyć, że w tym konkretnym badaniu niedopasowanie (mismatch) odnosi się do dysproporcji pomiędzy ciężkim klinicznie zespołem neurologicznym a niewielką objętością ogniska zawałowego w neuroobrazowaniu.

Pomimo opisanych powyżej niedoskonałości, wstęp jest napisany wyczerpująco i z odniesieniami do aktualnego piśmiennictwa. Stanowi dobre uzasadnienie do podjętego tematu badań.

Głównym celem badania była ocena zależności pomiędzy okołozabiegowymi wartościami ciśnienia tętniczego krwi oraz ich zmianami w trakcie i po zabiegu trombektomii mechanicznej a długoterminowymi i krótkoterminowymi markerami skuteczności leczenia oraz występowaniem powikłań leczenia udaru mózgu. Poszczególne pytania badawcze są adekwatne do celu i zostały sformułowane w sposób przejrzysty.

Badanie ma charakter retrospektywnej analizy kolejnych w pełni sprawnych przed wystąpieniem udaru mózgu pacjentów (N=148), którzy zostali poddani trombektomii mechanicznej w Centrum Interwencyjnego Leczenia Udaru Mózgu Kliniki Neurologii Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 w Rzeszowie w okresie od 1 grudnia 2018 roku do 31 grudnia 2019 roku. Kandydat starannie i wyczerpująco opisuje stosowaną w ośrodku macierzystym procedurę leczenia trombektomią mechaniczną, metodę doboru grupy oraz metody badawcze. Przyjęta metodyka, w tym metodyka analizy statystycznej, jest adekwatna i nie budzi istotnych zastrzeżeń. W materiale uwagę zwraca bardzo wyraźna przewaga przypadków trombektomii prowadzonych w znieczuleniu ogólnym (84% zabiegów), która rzutuje na dalszą interpretację uzyskanych wyników. Zagadnienie to jest jednak w sposób odpowiedni zaakcentowane w części metodycznej, uzasadnione silną preferencją zespołu anestezyjologicznego pracującego w ośrodku oraz omówione w dyskusji. Uwagę w tej części rozprawy zwraca:

1. Nietypowa definicja dużego i bardzo dużego deficytu neurologicznego, odpowiednio 16-20 i >20 punktów w NIHSS.
2. Brak opisanego uzasadnienia dla przyjętych w pracy wartości granicznych umiarkowanego (20-39%) i znacznego (>40%) spadku wartości ciśnienia tętniczego krwi.
3. Nietypowa definicja przewlekłej choroby serca obejmująca patologie o zróżnicowanym znaczeniu prognostycznym, tj. przewlekłą niewydolność serca (klasyczny negatywny czynnik prognostyczny w udarze mózgu), wadę zastawkową, kardiomiopatię oraz przetrwały otwór owalny.
4. Brak opisanego uzasadnienia dla wyodrębnienia grupy pacjentów z początkową wartością skurczowego ciśnienia tętniczego krwi >120 mmHg.

Być może dla homogenności wyników i możliwości ich zewnętrznej walidacji w przypadku planowanej publikacji warto ograniczyć populację do 132 pacjentów z udarem

niedokrwiennym z przedniego kręgu unaczynienia. Przygotowując publikację warto też podjąć się próby oceny ładunku hipotensji poprzedzającej rekanalizację, rozumianej na przykład jako liczba pomiarów MAP o wartości o co najmniej 40% niższej niż przed rozpoczęciem zabiegu.

Wyniki zostały podzielone na 7 podrozdziałów odnoszących się do kolejnych wskaźników zmienności okołozabiegowego ciśnienia krwi i jego wartości granicznych. Opisane są szczegółowo tekstem, który uzupełniają dość liczne tabele oraz pojedyncze ryciny. Niektóre z tabel zawierają informacje odnoszące się do pojedynczego parametru, co dobrze ogniskuje uwagę czytelnika na pojedynczym problemie. Jednocześnie sprawia jednak wrażenie nadmiarowości tabeli i utrudnia łączoną ocenę kilku podobnych problemów. W mojej ocenie brakuje nieco osobnego podrozdziału dedykowanego wynikom analizy regresji logistycznej z zestawem tabel odnoszących się do związku analizowanych parametrów z poszczególnymi punktami podlegającymi ocenie. Brakuje również ujęcia w tabelach z wynikami regresji logistycznej wartości ilorazów szans dla zmiennych towarzyszących. Pomimo przytoczonych niedoskonałości, opis wyników należy uznać za satysfakcjonujący i pełny.

Dyskusja wyników i wnioski

Dyskusja jest podzielona na 7 podrozdziałów tożsamyh z podrozdziałami w części poświęconej wynikom. W tej części rozprawy Kandydat w sposób wyczerpujący, wnikliwy i krytyczny odnosi się do uzyskanych wyników. Syntetycznie zestawia je z aktualnym piśmiennictwem oraz umiejętnie interpretuje. Zasadnie podkreśla rolę stosowanego w ośrodku znieczulenia ogólnego powodującego spadki ciśnienia tętniczego krwi w początkowej fazie zabiegu jeszcze przed uzyskaniem rekanalizacji oraz zaznacza brak protokołu ścisłej kontroli wartości ciśnienia tętniczego krwi podczas zabiegu w ośrodku.

Wnioski sformułowane są w sposób poprawny i precyzyjny. Odnoszą się do wszystkich postawionych w pracy pytań badawczyh, aczkolwiek nie zawsze wprost i w nieco innej kolejności.

Podsumowując, całość pracy Kandydata oceniam bardzo dobrze. Temat jest ważny, zastosowana metodyka poprawna, prezentacja wyników wyczerpująca, dyskusja interesująca, a wyciągnięte wnioski uzasadnione. Pewne zidentyfikowane w niniejszej recenzji niedoskonałości nie umniejszają wartości pracy.

Konkluzja recenzji

Stwierdzam, że rozprawa lekarza Marcina Wiącka pt.: „Okolozabiegowe wartości ciśnienia tętniczego a wyniki leczenia udaru niedokrwienego mózgu metodą trombektomii mechanicznej” prezentuje bardzo dobry poziom naukowy i spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami). Stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wnoszę do Rady Naukowej Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego o dopuszczenie lekarza Marcina Wiącka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Michał Karliński